

МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

МАТЕРІАЛИ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**СУЧАСНІ ІНТЕНСИВНІ СОРТИ І
СОРТОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У
ВИРОБНИЦТВО**

*присвячено 120-річчю з дня народження
Івана Максимовича Єремєєва*

Умань 2007

Уманський державний аграрний університет
Матеріали наукової конференції „Сучасні інтенсивні сорти і сортові технології у виробництво” / Редкол.: П.Г. Копитко (відп. ред.) та ін. – Умань, 2007. – 96 с.

У збірнику тез висвітлено результати наукових досліджень, проведених працівниками Уманського державного аграрного університету та інших навчальних закладів Міністерства аграрної політики України та науково-дослідних установ УААН.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

П.Г. Копитко – доктор с.-г. наук (*відповідальний редактор*),
П.В. Костогриз – кандидат с.-г. наук (*заступник відповідального редактора*), Г.М. Господаренко – доктор с.-г. наук, О.І. Зінченко – доктор с.-г. наук, Ю.Ф. Терещенко – доктор с.-г. наук, А.Т. Мартинюк – кандидат с.-г. наук, А.В. Коротеев – кандидат с.-г. наук, В.Г. Новак – кандидат с.-г. наук, Р.Л. Іщенко – кандидат с.-г. наук, А.О. Січкач – кандидат с.-г. наук, С.В. Рогальський – кандидат с.-г. наук, С.П. Полторецький – кандидат с.-г. наук (*відповідальний секретар*).

Рекомендовано до друку вченою радою УДАУ, протокол № 3 від 25 січня 2007 року.

Адреса редакції:
м. Умань, Черкаської обл., вул. Інститутська, 1.
Видавничий центр УДАУ, тел.: (04744) 3-22-35

© Уманський державний аграрний університет, 2007

ЗМІСТ

<i>О.І. Зінченко, Ю.Ф. Терещенко, Л.О. Цимбровська</i>	ЙОГО ЗОРЯ – ВСЕСВІТНЬО ВІДОМА УКРАЇНКА 0246.....	8
<i>О.І. Зінченко, А.О. Січкач, А.В. Коротєєв</i>	ПРОДУКТИВНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ОЗИМИХ ЗЛАКОВИХ КУЛЬТУР НА ЗЕЛЕНУ МАСУ.....	10
<i>Н.М. Полторецька О.І. Зінченко</i>	СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ ГРЕЧКИ.....	12
<i>О.В. Терещук</i>	ВПЛИВ НОРМ ВИСІВУ ЛЮЦЕРНИ НА ГУСТОТУ ТРАВСТОЮ В БЕЗПОКРИВНИХ ТА ПІДПОКРИВНИХ ПОСІВАХ.....	14
<i>А.П. Березовський</i>	ВПЛИВ ПОПЕРЕДНИКІВ НА ВРОЖАЙ ТА ЯКІСТЬ НАСІННЯ ГРЕЧКИ.....	15
<i>В.О. Приходько</i>	ЗМІШАНІ ПОСІВИ КУКУРУДЗИ З ВИСОКО- БІЛКОВИМИ КУЛЬТУРАМИ.....	18
<i>С.В. Рогальський</i>	ВПЛИВ СИДЕРАЛЬНОГО ЗАЙНЯТОГО ПАРУ НА ФОРМУВАННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ КУЛЬТУР У БІОЛОГІЧНІЙ СІВОЗМІНІ В УМОВАХ ПРАВОБЕРЕЖНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	20
<i>С.П. Полторецький А.Т. Мартинюк</i>	ВПЛИВ СПОСОБІВ СІВБИ НА ВРОЖАЙНІСТЬ І ЯКІСТЬ НАСІННЯ ГРЕЧКИ.....	22
<i>Ю.Ф. Терещенко, Л.І. Уліч, О.Л. Уліч</i>	ДОБІР ВЗАЄМОДОПОВНЮЮЧИХ СОРТІВ ОЗИ- МОЇ ПШЕНИЦІ, ОПТИМАЛЬНЕ РОЗМІЩЕННЯ ЇХ У СІВОЗМІНІ, УДОБРЕННЯ І СТРОКИ СІВБИ В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ.....	25
<i>В.П. Сигида</i>	ОЗИМА ПШЕНИЦЯ УКРАЇНКА 0246 – МАТИ СОТІВ УКРАЇНСЬКИХ ПШЕНИЦЬ.....	27
<i>М.О. Балан</i>	ВПЛИВ ПЕРЕДЗБИРАЛЬНОЇ ДЕСИКАЦІЇ НА ПРОЦЕСИ ДОЗРІВАННЯ ТА ПОСІВНІ ЯКОСТІ НАСІННЯ СЕРЕДНЬОПІЗНЬОСТИГЛИХ СОРТІВ СОЇ.....	29
<i>Т.Д. Мовчан</i>	НАКОПИЧЕННЯ СУХОЇ РЕЧОВИНИ ДОСТИ- ГАЮЧИМ НАСІННЯМ ЛІНІЙ ТА ГІБРИДІВ ЦУКРОВОЇ КУКУРУДЗИ НА ОСНОВІ РІЗНИХ МУТАЦІЙ СТРУКТУРИ ЕНДОСПЕРМУ.....	30

<i>О.І. Улянич, О.В. Рогова</i>	СОРТОВА ТЕХНОЛОГІЯ – ВАЖЛИВИЙ ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ УРОЖАЙНОСТІ ВАСИЛЬКІВ СПРАВЖНІХ.....	32
<i>Н.М. Макаренко</i>	ХАРАКТЕР УСПАДКОВУВАННЯ ВИСОТИ СТЕБЛА ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ ПШЕНИЦІ ПРИ СХРЕЩУВАННІ РІЗНИХ ЕКОТИПІВ.....	34
<i>Л.А. Бурденюк-Тарасевич</i>	ЧОРНОБИЛЬСЬКІ РАДІОМУТАНТИ – ЦІННИЙ ВИХІДНИЙ МАТЕРІАЛ У СЕЛЕКЦІЇ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ ПШЕНИЦІ НА ЯКІСТЬ.....	36
<i>М.В. Ковтун, М.М. Чупіков</i>	УРОЖАЙНІСТЬ ТА ЗБИРАЛЬНА ВОЛОГІСТЬ ЗЕРНА ТЕСТ-ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ, СТВОРЕНИХ ЗА УЧАСТЮ ЛІНІЙ РІЗНОГО ГЕНЕТИЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ.....	38
<i>О.А. Дубова</i>	ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ СОРТІВ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ ПШЕНИЦІ ЗА СТІЙКІСТЮ ДО ХВОРОБ У РІЗНИХ АГРОТЕХНІЧНИХ УМОВАХ.....	40
<i>С.С. Рябуха, Л.М. Потьомкіна</i>	ДЖЕРЕЛА ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ СТІЙКИХ ДО ЗБУДНИКІВ ФУЗАРІОЗУ ТА АСКОХІТОЗУ СОРТІВ ОВОЧЕВОГО ГОРОХУ У СХІДНІЙ ЧАСТИНІ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	42
<i>І.Ю. Боровська, В.П. Петренкова, В.П. Коломацька</i>	ВИЗНАЧЕННЯ ГЕНЕТИЧНОЇ ЦІННОСТІ ЛІНІЙ СОНЯШНИКА ЗА СТІЙКІСТЮ ДО ФОМОПСИСУ.....	43
<i>І.С. Лучна, В.П. Петренкова</i>	ДЖЕРЕЛА СТІЙКОСТІ КВАСОЛІ ДО ХВОРОБ... ..	44
<i>С.Г. Понуренко, А.О. Василенко, І.М. Безуглий</i>	АДАПТИВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СОРТОЗРАЗКІВ ГОРОХУ РІЗНИХ ЗА МОРФОТИПОМ І НАПРЯМОМ ВИКОРИСТАННЯ.....	45
<i>Л.О. Рябовол</i>	ВИЗНАЧЕННЯ ТЕМПЕРАТУРНОГО РЕЖИМУ ПРИ СТВОРЕННІ АКТИВНОЇ КОЛЕКЦІЇ РОСЛИН <i>CICHORIUM INTYBUS</i> L. ТА <i>BETA VULGARIS</i> L.....	47
<i>В.В. Поліщук, І.В. Ковальчук, С.П. Савченко</i>	КОРЕЛЯЦІЙНІ ЗВ'ЯЗКИ МІЖ ОКРЕМИМИ ГОСПОДАРСЬКО-ЦІННИМИ ОЗНАКАМИ У ІНБРЕДНИХ ЛІНІЙ КУКУРУДЗИ.....	48
<i>А.І. Любченко</i>	УМОВИ ІНДУКУВАННЯ КЛІТИННИХ ЛІНІЙ ЦИКОРІЮ КОРЕНЕПЛІДНОГО В КУЛЬТУРІ <i>IN VITRO</i> В УМОВАХ СОЛЬОВОГО СТРЕСУ.....	50

<i>О.В. Єщенко</i>	МЕТОДИ ДОБОРУ ПОСУХОСТІЙКИХ БІОТИПІВ ЦУКРОВИХ БУРЯКІВ В УМОВАХ КУЛЬТУРИ <i>IN VITRO</i>	21
<i>М.О. Корнєєва, З.О. Мазур</i>	ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ЧС ГІБРИДИ ОЗИМОГО ЖИТА ТА ГЕНЕТИЧНА ЦІННІСТЬ ЇХ КОМПОНЕНТІВ.....	53
<i>Т.М. Герасько, Т.В. Коваленко, І.Ю. Омельницька, Н.О. Хлівна</i>	РОЛЬ ПОПЕРЕДНИКІВ І ДОБРИВ У ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ.....	55
<i>Ю.І. Накльока, В.О. Єщенко</i>	СТРУКТУРА ҐРУНТУ ПІД ПОСІВАМИ ЯЧМЕНЮ ЯРОГО ЗА РІЗНИХ СПОСОБІВ ТА ГЛИБИН ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ.....	56
<i>А.П. Бутило</i>	КОРЕНЕВА СИСТЕМА 50-ТИ РІЧНИХ ДЕРЕВ ЯБЛУНІ ЗА РІЗНИХ СИСТЕМ УТРИМАННЯ ҐРУНТУ.....	58
<i>М.В. Калієвський, В.О. Єщенко</i>	БІОЛОГІЧНА АКТИВНІСТЬ ЧОРНОЗЕМУ ОПІДЗОЛЕНОГО ПІД ПОСІВАМИ ЛЬОНУ ОЛІЙНОГО ЗА РІЗНИХ ЗАХОДІВ І ГЛИБИН ОСНОВНОГО ЗЯБЛЕВОГО ОБРОБІТКУ.....	60
<i>А.П. Шевчук</i>	ЗАПАСИ ТА ГРУПОВИЙ СКЛАД ЖИТТЄЗДАТНОГО НАСІННЯ БУР'ЯНІВ У ВЕРХНЬОМУ ШАРІ ҐРУНТУ ЗА РІЗНИХ СПОСОБІВ ТА ГЛИБИН ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ҐРУНТУ.....	62
<i>Л.М. Савранська</i>	ПОЖИВНИЙ РЕЖИМ ҐРУНТУ ЗА РІЗНОГО ЙОГО ОСНОВНОГО ОБРОБІТКУ ПІД РІПАК ЯРИЙ.....	64
<i>І.Г. Волинець</i>	БІОЕНЕРГЕТИЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ СОЇ ЗА РІЗНИХ УМОВ ЖИВЛЕННЯ В ПРАВОБЕРЕЖНОМУ ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ.....	66
<i>О.М. Геркіял</i>	ДИНАМІКА НАДХОДЖЕННЯ В ҐРУНТ ЕЛЕМЕНТІВ ЖИВЛЕННЯ З ДОБРИВАМИ ТА ВІНОС ЇХ З УРОЖАЄМ ОКРЕМИХ КУЛЬТУР В ГОСПОДАРСТВАХ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	67
<i>П.В. Климович</i>	РЕАКЦІЯ СОРГО ЗЕРНОВОГО НА АЗОТНІ ДОБРИВА.....	69

<i>А.Т. Мартинюк, І.В. Прокопчук, Ю.П. Галасун, О.Ю. Стасіневич</i>	ВПЛИВ РІЗНИХ РІВНІВ ТА СИСТЕМ УДОБРЕННЯ НА ЕНЕРГОЄМНІСТЬ ГУМУСУ ЧОРНОЗЕМУ ОПІДЗОЛЕНОГО.....	70
<i>Н.М. Осокіна</i>	СКЛАД МІНЕРАЛЬНИХ РЕЧОВИН У ПЛОДАХ ЧОРНОЇ СМОРОДИНИ.....	71
<i>О.П. Сержук</i>	РІД <i>CRATAEGUS</i> L. ТА НАПРЯМКИ ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО ВИДІВ.....	72
<i>З.І. Ковтунюк</i>	ВРОЖАЙНІСТЬ КАПУСТИ КОЛЬРАБІ ЗАЛЕ- ЖНО ВІД СОРТУ ТА ЯКОСТІ РОЗСАДИ.....	74
<i>О.І. Улянич, В.В. Кецькало</i>	ЗАСТОСУВАННЯ СОРТОВОЇ ТЕХНОЛОГІЇ – НЕОБХІДНА УМОВА ПІДВИЩЕННЯ УРОЖАЙ- НОСТІ САЛАТУ.....	76
<i>Г.М. Бабарика, Н.Ю. Єгорова</i>	НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ МАРКЕТИНГУ В ГАЛУЗІ НАСІННИЦТВА ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	78
<i>О.І. Зінченко, А.В. Коротєєв, А.О. Січкара</i>	УРОЖАЙНІСТЬ ТА ЯКІСТЬ ЗЕЛЕНОЇ МАСИ СУМІСНИХ ПОСІВІВ ОЗИМИХ ЖИТА, ПШЕНИЦІ, ТРІТІКАЛЕ З ОЗИМОЮ ВИКОЮ.....	81
<i>В.Г. Новак</i>	ПРОДУКТИВНІСТЬ РІПАКУ ЯРОГО ЗА РІЗНОЇ ГУСТОТИ.....	82
<i>О.В. Сікалова, Л.В. Козубенко</i>	ДОБІР САМОЗАПИЛЕНИХ ЛІНІЙ РІЗНОГО ГЕНЕТИЧНОГО ПОХОДЖЕННЯ ДЛЯ СЕЛЕКЦІЇ РАННЬОСТИГЛИХ ГІБРИДІВ КУКУРУДЗИ.....	84
<i>Н.І. Рябчун</i>	ЗИМОСТІЙКІСТЬ СУЧАСНИХ СОРТІВ ОЗИМОЇ М'ЯКОЇ ПШЕНИЦІ.....	85
<i>В.О. Ушкаренко, М.В. Минкін, С.О. Лавренко, Я.М. Павлівський</i>	ПРОГНОЗУВАННЯ ПАРАМЕТРІВ ФУНКЦІОНУ- ВАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ СИСТЕМИ ЗЕМЛЕ- РОБСТВА НА ОСНОВІ АНАЛІЗУ ВРОЖАЮ ЧИНИ ПОСІВНОЇ В ЗРОШУВАНИХ УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ.....	86
<i>І.К. Бобир</i>	СПОГАДИ ПРО ІВАНА МАКСИМОВИЧА ЄРЕМСЄВА.....	88
<i>А.В. Дрозда</i>	ФАКТОРИ, ЩО ВИЗНАЧАЮТЬ БІОТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯБЛУНЕВОЇ ПЛОДОЖЕРКИ <i>LASPEYRESIA POMONELLA</i> L.....	90

<i>В.Г. Демиденко, Ю.І. Кривда, О.В. Левченко</i>	ГЕНЕТИЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ СУЧАСНИХ СОР- ТІВ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ТА АГРОХІМІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ЇХ ВИРОЩУ- ВАННЯ НА ЧЕРКАЩИНІ.....	92
<i>Н.М. Джура</i>	ФОРМУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ ІНДИВІДУАЛЬ- НОЇ ПРОДУКТИВНОСТІ РОСЛИН ЛЮПИНУ ВУЗЬКОЛИСТОГО ЗАЛЕЖНО ВІД ВПЛИВУ СТРОКІВ, СПОСОБІВ І НОРМ ВИСІВУ НАСІННЯ.....	94
<i>С.М. Кучеранко</i>	ІНТЕГРАТИВНА РОЛЬ КООПЕРАЦІЇ У АГРАР- НИХ РЕФОРМУВАННЯХ.....	95

доза, тим більше накопичувалось нітратів. Найбільше накопичення N-NO₃ відмічено у варіанті P₉₀K₉₀+N₁₈₀ протягом усього періоду вегетації, створюючи цим самим кращі умови для азотного живлення рослин зернового сорго. Але, розглядаючи прирости врожаю в залежності від удобрення встановлено, що сорго найбільш краще реагує на збільшення дози азоту до 90 кг/га; подальше її зростання не дає достовірного приросту врожаю. Так, наприклад, при збільшенні дози внесення до N₉₀ на фоні P₉₀K₉₀ у порівнянні з контролем врожайність сорго зернового збільшувалась на 20 ц/га, при збільшенні до N₁₈₀ – на 25,8 ц/га.

Отже, збалансоване живлення рослин здійснюється при наявності в ґрунті достатньої кількості доступних форм азоту, фосфору, калію й інших елементів, які споживає сорго зернове у визначеному співвідношенні, поповнення яких можливе лише при внесенні добрив.

ВПЛИВ РІЗНИХ РІВНІВ ТА СИСТЕМ УДОБРЕННЯ НА ЕНЕРГОЄМНІСТЬ ГУМУСУ ЧОРНОЗЕМУ ОПІДЗОЛЕНОГО

**А.Т. МАРТИНЮК, І.В. ПРОКОПЧУК, кандидати
сільськогосподарських наук
Ю.П. ГАЛАСУН, О.Ю. СТАСІНЄВИЧ**

Продуктивність ґрунту тісно пов'язана із запасами внутрішньої енергії зв'язаної з гумусом. За даними А.В. Ковди, О.О. Бацули: чим більше акумульовано енергії в гумусі тим вища продуктивність такого ґрунту. Вона використовується ґрунтовими мікроорганізмами для своєї життєдіяльності, при цьому сприяє проходженню багатьох внутрішньоґрунтових процесів, які в совою чергу відіграють важливу роль у створенні оптимальних умов росту та розвитку рослин за одночасного підтримання родючості ґрунту. А тому забезпечення стабільності гумусного стану є основною умовою збереження енергетичного потенціалу ґрунту. Основними факторами, що найбільш радикально впливають на ґрунт та продуктивність сільськогосподарських культур є органічні та мінеральні добрива. Однак, особливої актуальності дане питання набуває за тривалого їх застосування.

Результати проведених досліджень показують, що утримання чорнозему опідзоленого в стані перелогу сприяє накопиченню енергії в гумусі в шарі ґрунту 0–40 см на рівні 4850 ГДж/га. Використання чорнозему опідзоленого у сільськогосподарському виробництві, залежно від характеру його використання, зумовило уповільнення акумуляції енергії в гумусі у 1,2–1,5 рази. Найнижчими показниками кількості енергії, що акумулюється в гумусі відзначалися ділянки без добрив – 3272 ГДж/га, що на 33% менше у порівнянні з перелогом. Застосування добрив у сівозміні сприяло значному

зростанню енергоємності гумусу. Особливо інтенсивно це відбувалося у варіантах досліду із середнім та підвищеними рівнями удобрення. Найнижчий рівень акумуляції енергії в гумусі спостерігався за мінеральної системи удобрення. Органічна система удобрення сприяла кращому накопиченню енергії в гумусі, на 12–17% більше у порівнянні з контрольним варіантом. Однак, найбільшою кількістю енергії в гумусі характеризувалася органо-мінеральна система удобрення – 3623–3902 ГДж/га, що на 11–19% більше за контроль. Характерним для всіх варіантів досліду є поступове зниження вмісту енергії в гумусі з глибиною, що точно повторює тенденцію зміни вмісту та запасів гумусу по глибині орного та підорного шарів.

Отже, найбільш ефективною щодо накопичення енергії в гумусі і збереження енергетичного потенціалу ґрунту є органо-мінеральна система удобрення.

СКЛАД МІНЕРАЛЬНИХ РЕЧОВИН У ПЛОДАХ ЧОРНОЇ СМОРОДИНИ

Н.М. ОСОКІНА, кандидат сільськогосподарських наук

Серед факторів харчування особлива роль належить повноцінному та регулярному забезпеченню організму людини мінеральними речовинами. Тепер гігієнічна оцінка продуктів включає й мінеральні елементи, що пояснюється входженням їх в склад ферментів, металоорганічних білкових комплексів, біологічно активних речовин, реалізацією багатьох біологічних та імунних функцій клітин внаслідок модулювання в організмі.

В науковій літературі відомості про мінеральний склад плодів чорної смородини в основному обмежуються даними про сумарний вміст золи (0,5–1%) і найбільш поширених елементів: калію, кальцію, фосфору, натрію, магнію, заліза, а також алюмінію, цинку, міді, марганцю, титану, кобальту, кремнію. Проте відомо, що у рослинах виявлено близько 70 хімічних елементів.

Нами досліджений мінеральний склад плодів чорної смородини за допомогою сучасного аналізатора елементного складу серії EXPERT методом спектрального аналізу.

Результати показали, що перелік елементів у плодах чорної смородини розширився до 35 найменувань, із яких значна кількість виділена вперше.

У плодах високий рівень калію, азоту, кальцію, заліза, алюмінію, кремнію, хлору, що пов'язано із найбільшим поширенням їх у природі.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

МАТЕРІАЛИ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**СУЧАСНІ ІНТЕНСИВНІ СОРТИ І СОРТОВІ
ТЕХНОЛОГІЇ У ВИРОБНИЦТВО**

*присвячено 120-річчю з дня народження
Івана Максимовича Єремєєва*

Матеріали наукової конференції „Сучасні інтенсивні сорти і сортові технології у виробництво” / Редкол.: П.Г. Копитко (відп. ред.) та ін. – Умань, 2007. – 96 с.

Технічний редактор Полторецький С.П.

Підписано до друку 29.01.2007 р. Формат 60x84 1/16. Друк офсет.
Умов.-друк. арк. 5,53. Наклад 100 екз. Зам. №171

Надруковано: Редакційно-видавничий центр
Свідоцтво ДК № 2499 від 18.05.2006 р.
Уманського державного аграрного університету
вул. Інтернаціональна 2, м. Умань, Черкаська обл., 20305